(nad knihou SPUTNICI náš kamarádský ROCK ´N ´ROLL)

V roce 1957 vylétla poprvé v historii do kosmu družice, která se i úspěšně vrátila. Vypustil ji Sovětský svaz a nazval ji Sputnik. Tak byl rozpoután závod dvou velmocí v dobývání kosmu. Byla však oblast, kde se závody nekonaly. Ta oblast se jmenuje rock and roll. Ve Spojených státech, v té době velmi konzervativních, nebyl porod rock and rollu jednoduchý, ale zakrátko celý svět znal jméno Elvis Presley. O dva roky později se pár studentů „jedenáctiletky“, na ulici Wilhelma Piecka, předtím i dnes Korunní, lidově zvané Píkárna, dalo dohromady a začali hrát rock and roll. O tři roky dříve vynesl trestní soud několik rozsudků nad výtržníky z kavárny Mánes, kteří si dovolili při magnetofonu úpadkový tanec zvaný rock and roll veřejně tančit a tím spáchali trestný čin výtržnictví.

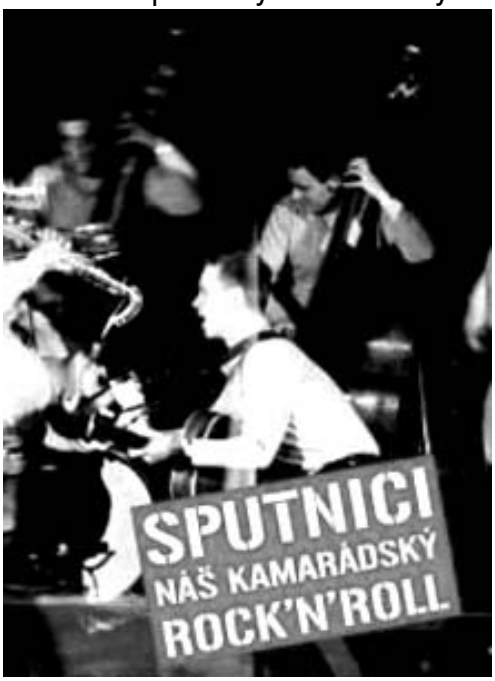

Železná opona, jak ji poprvé nazval W. Churchil, propouštěla informace sporadicky. Jedním ze zdrojů, byť omezený rušičkami, byl rozhlas. Na prvním místě to bylo legendární Radio Luxemburg, fanoušky zvané „Lax“ či „Laxík“ a na druhém místě stanice AFN Munich, vysílající pro americké vojáky v Evropě. V roce 1955 uslyšel na této stanici mladík jménem **Tomislav Vašíček** skla dbu
Rock Around the Clock
a láska k rocku byla počata, ostatně podobně jako u všech dalších Otců zakladatelů českého rock and rollu.

Tomislav Vašíček, krom toho, že vládl hezkým tenorem, dal na Píkárně dohromady partu, která začala ten úpadkový hudební směr hrát. Na rozdíl od jiných muzikantů, jakými byli například Pavel Bobek se skupinou FAPS či Pete Kaplan se Samuel ´s Band, kapela založená na Píkárně nezvolila anglický název a zpívala zásadně česky. Kapela si vybrala název **Sputnici** a hlavním autorem textů byl student Eduard Krečmar. Kapela krom českých textů měla i další specialitu, kterou byla dívčí vokální část. Její základ tvořily dvě, tehdy ještě nezletilé sestry Táňa a Naďa Němcovy.

Sputnici hráli prakticky v původní sestavě jen čtyři roky. Loňského roku tomu bylo padesát let, co se ti, dnes o něco starší studenti, dali k jubileu dohromady. Krom koncertu bylo výročí oslaveno vydáním knihy s názvem ***SPUTNICI náš kamarádský ROCK ´N ´ROLL***. Jejími autory jsou Jiří Klíma, zvaný „Ir“, moderátor koncertů a kronikář kapely, Eduard Krečmar, hlavní textař a zpěvák, Ivan Jonáš, moderátor koncertů a Tomislav Vašíček, kapelník a zpěvák.

Dnešní doba chrlí spousty potištěného papíru plného memoárů. Tyto knihy se vyznačují většinou povrchností, tzv. „veselými historkami“ a rovněž i spoustou nepodstatných detailů a nepřesností. Kniha o Sputnicích je pravým opakem takových zbytečností s jepičím životem. Základem je kronika kapely, vedená „Irem“ až do roku 1964. Pod jednotlivými roky se vyjadřují jednotliví členové kapely k událostem zmíněným v kronice. Kapela za celou dobu své existence nevydala jedinou desku, ale naštěstí se zachovala spousta fotografií, v knize publikovaných. Sputnici, na rozdíl od jiných kapel, nežili spolu jen na pódiu. V širším obsazení zvaném Banda jezdili do přírody, na lyže a tento způsob komunikace se zcela jistě odrazil i v atmosféře na pódiu. V kapele kromě později slavného Eduarda Krečmara hráli i bratři Petr a Jiří Jandovi, Jan Obermayer, později zvaný v Matadorech „Farmer“ či Jiří Stivín. Krom vzpomínek a fotografií kniha obsahuje i detailní seznam všech skladeb, zpívaných česky a anglicky a seznam všech osob, které měly s kapelou co společného. Přílohou knihy jsou dvě CD obsahující 62 skladeb, záznamů z koncertů, dobře digitálně vyčištěných. Z poslechu vyplývá, že kapela měla velmi dobré vokály a rovněž instrumentálně byla na výši. Z písní je snad stále nejznámější stále u ohně znějící Krvežíznivej rak (Jailhouse Rock) či zajímavá česká verze písně Bye - Bye Love, hit Everly Brothers, s názvem Chudák já. Textař Krečmar psal i básně a povídky, které byly součástí vystoupení Sputniků, což v rozšířené formě ještě o divadlo bylo snad i jednou z příčin rozpadu kapely. Jenže tato pásma byla i předobrazem pozdějších pořadů Šimka a Grossmana. A když jsme u předobrazů, píseň Psopták (Bird Dog) je předchůdcem Chrastinova Ptáka Rosomáka.

Rovněž zásluhou Sputniků se onomu „úpadkovému“ žánru začalo říkat big beat. Otázkou je, jak by dnešní mladé publikum přijalo hudbu Sputniků. Vím ale, že kvalita léty nezanikne a Sputnici by zcela jistě nesázeli jen na „medaile za zásluhy“ či spíše na „medaile za odvahu“. Jejich hudba je kusem krásné české rockové historie, která by neměla být zapomenuta. Kniha proto zcela jistě stojí za přečtení. Sputnici, díky.

P. S. A proč ten název článku? Tak se jmenoval jeden z pořadů Sputniků. Jak říkal Jan Werich: „*U nás, u svišťů, se každou chvíli něco nesmí.*“

(***SPUTNICI náš kamarádský ROCK´N´ROLL***, vydal v roce 2009 Jiří Klíma, 203 stran, cena neuvedena)